

קו ההלכה הספרדי

גליון חודשי 19

קו ההלכה

קו ההלכה מענה לשאלות בהלכה 24 שעות ביממה. רגש לנפש. שלום בית. חינוך ילדים.

הפסק המיוחד

של הראש"ל זצוק"ל

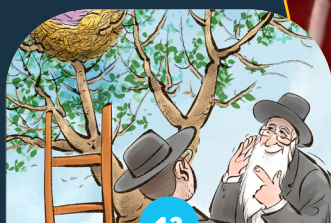
עמוד 5 / 16

16

מח קבע!!

פרויקט מיוחד

12

לכבד את אביו במצוה נדירה

קו ההלכה לילדים

8

כושר (או אושר

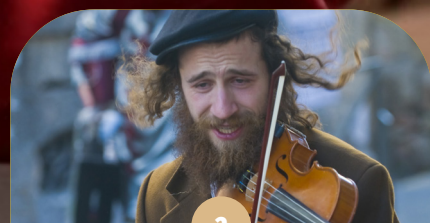
סיפור

7

אין לי דרך אחרת

דיון משפחתי

2

משנכנס אדר מרבים בשמחה

הלכה למעשה • הרב יהון אשכנזי

משנכנס אדר מרבין בשמחה

משנכנס אדר מרבין בשמחה, מדי 'שמחה'?

בגמ' תענית (כט סוף ע"א) משנכנס אדר מרבין בשמחה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב, כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה ע"כ. וכן העתיק להלכה להאי מימרא בשאילתות דרב אחאי גאון כי תבא (שאילתא קנח ובאשכול אלבק ת"ב סימן כה) והמג"א (סי' תרפו סק"ה). ומדאמרו 'כשם' הרי שכשם שבמיעוט שמחה באב היינו שלא לעשות דברים ופעולות המשמחות, כך באדר יש להרבות בפעולות שמשמחות את הלב כמו בניית בית חתנות לבנו, כמ"ש בספר המכתם תענית (שם) וכ"כ הארחות חיים (הלכות תשעה באב סימן א) וכ"כ הכל בו (הלכות ת"ב סימן סב).

ובספר שו"ע המידות (ח"א סי' ב' אות ט) הביא בשם ספר המכתם דכתב על האי מימרא וז"ל: 'להרבות בשמחה משנכנס אדר' - לא' נאמר להרבות במאכלים ובמשתאות אלא לשמח לב העניים והאביונים ובכללה כל שמחת מצוה. עכ"ל. הרי שבזה שמרבה בשמחה הכללית של עם ישראל בזה מקיים מצוות שמחה.

ומפי השמועה שמעתי מפרשים מהו 'כשם' משנכנס אב וכו', "כך" וכו', דבודאי אם נראה מישהו מר"ח אב עושה שמחה, נאמר שאינו נוהג מנהג ישראל כשרים, וכיצד זה שמח בימים צריך להצטער בהם, כך מי שאינו שמח

בימים אלו נמי, דאם אינו שמח, אינו נוהג כראוי.

מדי שמחה?

בביאור מהות השמחה מצינו שני חלקים, כמבואר בדברי הראשונים.

החלק הראשון הוא 'השמחה בחלקו' - כן כתב מהר"ח"ו (שערי קדושה, ח"א, ב' זז"ל, "השמחה התדירית בחלקו, כי כל מאן דעבדין מן שמיא לטב", וכ"כ ר' יהודה הלוי (כוזרי מא' ג', י"א), מקור מהתורה לחיוב מצוות השמחה וזה תמצית לשונו - "אין דעת תורה שיהא מיצר ודואג כל ימיו שאם כך מתנהג הוא עובר על מה שציווה הבורא, מהשמחה במה שחננו, כמו שנאמר ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלוקיך".

החלק השני הוא 'השמחה במצוות' - בפרשת כי תבא איתא "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל", וכתב הרמב"ם בהלכותיו (פ"ח מהלכות לולב הטי"ו) בזה"ל השמחה שישמח האדם בעשיית המצווה... עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו, שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב, עכ"ל. וכ"כ רבינו יונה (משלי, כ"א, ט"ו).

רבינו בחיי (במדבר ד') כתב "כי השמחה במעשה המצווה - מצווה בפני עצמה, וכשם שהמצווה עבודה להשי"ת, כן השמחה על המצוות נקראת עבודה". עכ"ל. ועי' בראשית חכמה (שער האהבה פרק י') שהביא את לשון הזהר (ויחי רט"ז, א') "אמר ר' יוסי שכנתא לא שריא אלא באתר שלים, ולא באתר חסיר, ולא באתר פגים, ולא באתר עציב, אלא באתר דאיתכוון (במקום שנכון) באתר דחדו (במקום של שמחה) ובגין כך כל אינון שנין דיוסף איתפרש מאבוי, ויעקב הוה עציב, לא שריא ביה שכיתא".

בממוצע שנתי מתקשרים למעלה ממליון שיחות ומאות אלפי שעות של תורה והלכה מידי שנה בשנה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל,

וכמובן שלימוד התורה נחשב לעבודת ה' בשמחה כמ"ש "פיקודי ה' ישרים משמחי לב" ונמצא שלהרבות בתורה, עבודת ה', והודאה נחשב להרבות בשמחה.

אדם שמסתפק היכן לשמוע קריאת מגילה, מחד יש בית כנסת שרגיל להתפלל בו, ומאידך יש בית כנסת שבו מתקבצים הרבה אנשים, האם יעדיף ללכת לבית הכנסת הגדול בו מתקיימת מצוות "ברוב עם", או ילך לבית כנסת הקבוע?

אף שיש מצוות ברוב עם, מכל מקום כשיש בית כנסת קבוע לתפילתו, עדיף לשמוע מגילה במקום הקבוע. ויש עוד כמה אופנים בהם נדחית מצוות "ברוב עם" כמ"ש בהערה.

בגמרא מגילה (ג.) איתא דמבטלים תלמוד תורה לשמוע מקרא מגילה קל וחומר לשאר מצוות של תורה שכולם נדחים מפני מקרא מגילה, וכפ"ה רשב"א והר"ן (מגילה ה.) ומשנ"ב (ס"ט תרצ) ועי' בכה"ח (שם ס"ק קט"ו) בשם המגן שאול. ועפ"ז כתבו ליישב מה שהקשה המהר"ץ חיות (מגילה ג.) בשום שו"ת בית אפרים (סי' י') איך שייך לומר מבטלים תלמוד תורה בשביל מקרא מגילה, הלא קריאת

זכר למחצית השקל' המהודר!

מסקנה הלכה הברור של מרן פוסק הדור, הראשון לציון הגר"ע יוסף זצוק"ל, ואחריו בנו 'ממשיך דרכו בהלכה מרן הראשון לציון שליט"א, מסביר לנו מהי מצוות 'זכר למחצית השקל', ומה הדרך לדעת מהו המקום המהודר ביותר כדי לקיים מצוה חשובה זו.

הלכה למעשה

הגאון הרב ירון אשכנזי שליט"א • רב העיר גדרה וראש קו ההלכה הספרדי

במה תרום קרנם של ישראל ב"כי תישא". במסכת סופרים (פכ"א ה"ד) איתא שנותנים במעות אלו לחם ומים לעניים. ורבינו חיים פלאג'י ברוח חיים (סי' תרצד) כתב שינתנו לטובת תלמידי חכמים עניים. וכמ"ש "אם ביקשת לעשות צדקה עשה עם עמלי תורה" ושכן המנהג. ובמדרש תנחומא (פרשת צו) איתא שהתורה מכפרת על עוונותיהם של ישראל, נמצא שהתורה משמשת תחליף לכפרת הקרבנות הבאות מתרומות 'מחצית השקל' ואדרבא מעלת התורה גדולה ממעלת

(ד) וכן אם רוצה להתפלל בהנץ החמה, אף שהמניין מצומצם ויפסיד בכך את מעלת ברוב עם, מ"מ עדיף להתפלל בהנץ. כן דעת הגר"ח קנייבסקי (פסקי שמועות שם).

(ה) וכן מי שדחוק לצאת לדבר מצוה, אף אם מתפלל בקביעות בבית כנסת הגדול, יכול לשמוע המגילה עם הציבור הקטן, (שמסיימים שם מוקדם יותר). כן פסק בשבט הלוי (ח"ה סי' קמה סק"ב) דכיון שדין זה של ברוב עם הוא רק למצוה מן המובחר כמבואר בביאה"ל (סי' תרצ סעי' יח ד"ה צריך), ועיקר הדין דפירסומי ניסא

המגילה בכלל תלמוד תורה? ויש ליישב שהדרך לבית הכנסת הגדול חשיבא ביטול תורה. ובערוך השלחן (סעי' ה') כתב שיש ביטול תורה בעצם ההליכה למקום הקריאה, ובהמתנה עד שיתאספו כולם ויתחילו לקרוא.

ועוד עי' בשו"ת יב"א (ח"ה חאו"ח סי' ו' אות ה') ועי' בתקנות הגאון מהרח"א בסו"ס חיים וחסד (אות כב) שתיקן וגזר שלא יתפללו יחידי בביהכנ"ס בבתיים וחצרות, אלא כולם יבואו לביהכנ"ס לקרוא המגילה ברוב עם משום פירסומי ניסא, וכדילפינן מדכתיב "משפחה

הקרבת, וכמ"ש בר"ה (יח.) על הפסוק לכן נשבעתי לבית עלי אם יכופר עוון בית עלי בזבח ובמנחה, בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בתלמוד תורה, וכן אמרו במגילה (ג), גדולה מצוות תלמוד תורה יותר מן הקרבנות, עיי"ש. ובילקוט שמעוני (הושע סי' תקכב) איתא מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה מהלך בירושלים, ור' יהושע היה מהלך אחריו, וראה את בית המקדש כשהוא חרב, אמר ר' יהושע, אוי לנו על בית המקדש שהוא חרב, שהיו מתכפרים בו עוונותינו, אמר לו ריב"ז בני אל ירע בעיניך, יש לנו כפרה אחרת שהיא כמותה, והיא תלמוד תורה וגמ"ח, לכן נאמר כי חסד הפצתי ולא זבח, ודעת אלהים מעולות, ועי' עוד ביחוד דעת ח"א (סי' פו) מ"ש בזה שהמעלה לתת למקומות בהם מגדלים תלמידי חכמים ובפרט במקומות שלומדים הלכה, כי מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה.

מתקיים בעשרה אנשים ומעלה, לצורך מצוה שפיר דמי.

בימים אלו ישנה מצוה לתת מעות "זכר למחצית השקל", להיכן כדאי ורצוי לתת את מעות "זכר למחצית השקל"?

מעות זכר למחצית השקל ינתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, ובעיקר למקומות בהם לומדים הלכה שמיום שחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה, כדוגמת "קו ההלכה הספרדי" המאגד בתוכו כ-300 רבנים משיבים בכל תחומי ההלכה 24 שעות ביממה, ובממוצע שנתי מתקשרים למעלה ממליון שיחות ומאות אלפי שעות של תורה והלכה מידי שנה בשנה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל, וכמ"ש בב"ב (י:)

ומשפחה" מכאן סמכו חכמים של בית רבי שמבטלין תלמוד תורה לשמוע מגילה.

ומכל מקום ישנם כמה אופנים שעדיף לקרוא במניין מצומצם ולא ברוב עם:

(א) מי שמתפלל כל השנה בקביעות במניין המיוחד לו להתפלל שם, אין צריך ללכת לבית הכנסת הגדול. כ"פ המשנ"ב (סי' תרפז סק"ז).

(ב) אם יש רעש בביהכנ"ס באופן שאינו יכול להתרכז ולשמוע את כל המגילה, יקראנה בעשרה. (חזון עובדיה)

(ג) וכן להשלים מניין עבור החולים שאינם יכולים ללכת לבית הכנסת, עדיף ממצוות ברוב עם, וילך להשלים מניין בבית החולה ולא לבית הכנסת. כן דעת הגרי"ש אלישיב (פסקי שמועות עמ' נד) דאף שמפסיד עיי"ז את מצוות ברוב עם, מ"מ גמ"ח אינה פחותה במעלתה ממצוות ברוב עם.

עיצוב ואסטטריגיה:

שמעון פהן
3189062@GMAIL.COM

לפרטים והערות

alonim3030@gmail.com

פיקוח הלכתי:

הגר"ר אושרי אזולאי

יו"ל ע"י

קו ההלכה הספרדי
*3030

שידוכים בהלכה

הרה"ג אליהו חייאב שליט"א
רו"ב רוב קהילות שערי עובדיה וינה.
מנהל רחמי שלוחות דיניטל ונפש

זיהוי דפוס האישיות

נפגשתי כחמש פגישות עם בחור טוב. באופן כללי הקשר נראה נעים ומכובד. התרשמתי שהוא בעל מידות טובות, ההתנהלות שלו תקינה, ואין בעיות חריגות או 'דגלים אדומים' מובהקים. עם זאת הבחנתי בנקודה אחת שמטרידה אותי ומעוררת בי מועקה: הוא מרבה להתלונן. חלק משמעותי מהשיח שלו עוסק בקשיים, תסכולים וראיית הצד השלילי של המציאות.

אני מנסה להבין אם מדובר ברגישות יתר מצידי שנובע מכך שגדלתי בבית שמח, חיובי ואופטימי, או שזהו חשש מוצדק שמעיד על איזושהו פער בינינו, שמחייב ברור, ועלי לחקור האם זהו פער שניתן לגשר עליו, או שמדובר באי-התאמה מהותית שראוי להתייחס אליה כבר בשלב הזה.

כיצד נכון לבחון נקודה כזו בתחילת היכרות?

רבים אז עוד לא סיבה להפסיק את הקשר. במצב כזה מומלץ לבדוק האם קיימת אצלו גם יכולת לראות את הטוב, להוקיר, לשמוח ולהביע סיפוק כאשר יש לו הזדמנות לכך. במקביל כדאי לבדוק אם הוא מודע לדפוס הפעולה שלו, או לכל הפחות פתוח להקשיב ולקיים עליו שיח.

בנוסף, כאשר עולה תלונה ניתן בעדינות להסיט את השיחה לנושאים חיוביים, למשל: לשאול על תחומים שבהם הצליח, או על חוויות טובות ורגעים משמחים שאירעו במהלך חייו. שימי לב האם הוא נענה לך, משתף פעולה ומסוגל לדבר גם על אירועים שמחים או שהוא מתעקש להתעסק בדפוס השלילי. אדם בעל איזון רגשי אמור להיות מסוגל לנוע בין קושי לטוב ולא להתקע במקום אחד.

יתן ה' ותזכי לבנות את ביתך בקדושה ובטהרה וזכות לחיים של שמחה, יציבות ורוגע לאורך ימים ושנים!

סיבה לדאגה. כשהנסיבות ישתנו או כשאדם יקבל את המרחב והתמיכה שהוא נזקק לה - צורת הדיבור שלו תשתנה והוא יירגע.

אך אם זהו דפוס אישיות, והאדם מסתכל על העולם במבט שלילי, מתמקד בכל מה שלא עובד ולא מצליח ומרבה להביע תסכול - אז כבר סיבה לבדיקה. שכן דפוס התנהגות כזה בהחלט משפיע על האווירה בבית, על תחושת הרוגע והביטחון, ועל החוויה היומיומית המשותפת.

העובדה שאת מגיעה מרקע משפחתי שמח וחיובי הפכה את ראיית הטוב לחלק מהזהות הרגשית שלך, לכן חשוב בהחלט לברר את הנקודה הזו.

איך נכון לבצע זאת בשלב שלכם?

בפגישות הבאות שימי לב האם התלונות מופיעות ללא קשר לנושא או שהן קשורות לתחום מסוים.

גם אם הוא מתלונן בתחומים

ההתלבטות שאת מעלה היא רצינית, בוגרת וראויה להקשבה. דווקא במצבים שבהם הכול נראה בסדר, נקודה אחת שחוזרת על עצמה ומעוררת אי-שקט פנימי עשויה לשאת משמעות - ולא במקרה. משום כך אין זה נכון להדחיק את

הספק - אלא להתייחס אליו. בשלב הראשון חשוב להבחין בין שני מצבים שונים שגורמים לאדם להתלונן: האחד הוא תגובה לתקופה לחוצה, עמוסה או מאתגרת - והשני דפוס אישיות של אדם מתלונן. במידה ומדובר בתגובה ללחץ, אין

משולחניו של מרן

המכתבים בארבות
מכון מאור ישראל

שאלה א':
השאלה: מה גדר עניי בזמנינו שמותר ליתן לו מתנות לאביונים ויוצאים בזה ידי חובה שהנה ידועה דעת הגרי"ש א' צ"ל שאם אין לאדם כסף בשיעור פרנסה לשנה שלימה דין עניי יש לו, ורצונו לידע את דעתו של מרן שליט"א הלכה למעשה?

עיי במשנה פאה פרק ח' משנה ח: 'מי שיש לו מאתיים זוז לא יטול לקט שכחה ופאה ומעשר עני', וכתבו המפרשים דהיינו סכום שמספיק לאדם למזון וכסות למשך שנה. וכ"כ הר"ש והרא"ש ורע"ב שם. והאור זרוע הלכות צדקה סי' י"ד, וכן כתב

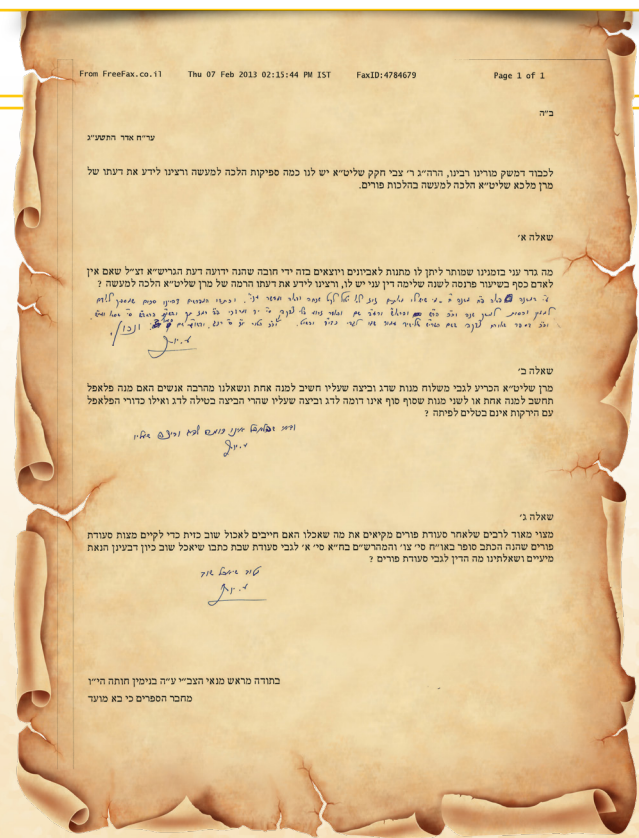
הטור יו"ד סי' רנ"ג ובשו"ע שם סעי' ב' ומרדכי ב"ב רמז ת"ק ובשו"ת הרשב"ש סי' שס"א ועיי' שם. וכ"כ בספר באורח צדקה בשם הגרי"ש אלישיב עמ' שמו' לגבי... ופשוט. עייסוף

שאלה ב':
השאלה: מרן שליט"א הכריע לגבי משלוח מנות שדג וביצה שעליו חשיב למנה אחת ונשאלנו מהרבה אנשים האם מנה פלאפל תחשב למנה אחת או לשני מנות שסוף סוף אינו דומה לדג וביצה שעליו שהרי הביצה בטילה לדג ואילו כדורי הפלאפל עם הירקות אינם בטלים לפיתה?

ודאי שפלאפל אינו דומה לביצה ודג שעליו. עייסוף

שאלה ג':
השאלה: מצוי מאוד לרבים שלאחר סעודת פורים מקיאים את מה שאכלו האם חייבים לאכול שוב כזית כדי לקיים מצות סעודת פורים שהנה הכתב סופר באו"ח סי' צו' והמהרש"ם בח"א סי' א' לגבי סעודת שבת כתבו שיאכל שוב כיון דבעינן הנאת מעיים ושאלתינו מה הדין לגבי סעודת פורים?

"טוב שיאכל שוב. עייסוף

זכר למחצית השקל' המהודר!

פסק ההלכה הברור של מרן פוסק הדור, הראשון לציון הגר"ע יוסף זצוק"ל, ואחריו בנו 'ממשיך דרכו בהלכה' מרן הראשון לציון שליט"א, מסביר לנו מהי מצוות 'זכר למחצית השקל', ומהי הדרך לדעת מהו המקום המהודר ביותר כדי לקיים מצוה חשובה זו.

ישראל מאיר כהן

תפילת הישועות שבוקעת שערי שמים!

ונתנה תוקף קדושת יום הפורים, כי הוא נורא וקדוש.

ימי הפורים הצהולים והתוססים מחביאים בקרבם קדושה גדולה ומיוחדת, וכפי שכתבו בספרים הקדושים, כי קדושתו גדולה מקדושת יום הכיפורים!

אך מה שרבים לא יודעים, שביום זה אנו זוכים גם לקדושת התורה ומתן תורה, כיון שהשמחה הגדולה של חג הפורים היא בגלל 'קבלת התורה מאהבה'.

יום זה הכולל בתוכו את קדושת התורה וסגולותיה, ואת כח התפילה והישועה כיום הכיפורים, הוקדש בתפילה מיוחדת בזמן המסוגל 'חצות הליל' על ידי רבני קו ההלכה.

בליל יום הפורים, נערך סדר לימוד מיוחד על ידי גדולי הרבנים שליט"א, ובסיומו, בשעת התעוררות מידת הרחמים בחצות הלילה, נערך מעמד תפילה מיוחד על פי הסדר שתיקן הגאון המקובל הקדוש והמלומד בניסים, רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל.

לאחר התפילה המיוחדת הרבנים הגאונים שליט"א יזכירו את שמות שותפי קו ההלכה, כל שם בפרטות!

אל תחמיצו את התפילה המיוחדת!
חייגו כעת: 077-270-51-33

זצוק"ל ספרו שו"ת יחווה דעת (חלק א סימן פ"ו), ובנו ממשיך דרכו **מרן הראשון לציון שליט"א** (ילקוט יוסף לפורים סימן תרצ"ג סעיף ז'), בבואם לפסוק לנו היכן נקיים מצות 'זכר למחצית השקל', הקדימו ולמדו אותנו מהי מצות מחצית השקל.

וכך כתוב בספר ילקוט יוסף: "מעוות הללו שהם זכר למחצית השקל ינתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, **שמים**

שחרב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה"!

מצות מחצית השקל הלא היא זכר לימי בית המקדש, ועל כן עלינו להיות בטוחים שהיא אכן עושה נחת רוח לבורא עולם זכר לנחת רוח שהיתה לו בזמן המקדש. ואם לימוד ההלכה הוא בימינו הדבר הכי קרוב לבית המקדש, הרי שהתרומה של 'זכר למחצית השקל', עליה להיות בעיקר עבור לימוד הלכה והפצת ההלכה.

ד' אמות של (קו) ההלכה בלבד!

'קו ההלכה הספרדי' הוא ללא ספק בימינו מרכז ההלכה החשוב ביותר, פסיקותיו הם בכפוף לדרכו ההלכתית של **מרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל**, ובהכוונתו ההלכתית הברורה של **מרן הראשון לציון שליט"א**, ומידי יום נעזרים בו רבבות יהודים מכל קצווי תבל, בדבר אחד מרכזי, הלכה!

גם אתם כדאי לכם לקיים את המצוה החשובה במקום המהודר ביותר לקיום מצוה קדושה וסגולית זו, חייגו כעת: 077-270-51-33

ריחו המשכר תרתי משמע של חג פורים כבר עולה באפינו, הילדים עסוקים ב'החלטה הגורלית' מהי התחפושת המועדפת, יש כאלה שעסוקים בתכנון משלוחי מנות או גימיקים חדשניים, אך אצל כולם, מרגע שט"ו בשבט מאחורינו, החיוך כבר עולה על השפתיים והשמחה ממלאת את הלבבות.

אבל... צריך לעצור רגע!

בין ט"ו בשבט לפורים יש עוד מצוה בדרך, מצוה חד שנתית, שיש בה קדושה מיוחדת, היא מהמצוות שאנו נוהגין אותן זכר לבית המקדש, מצוה שטבולה בציפיה וגעגוע שיש לנו יום יום בלבבות, לקראת ביאת משיח צדקנו, לקראת בניין בית המקדש במהרה בימינו. מצות 'זכר למחצית השקל', שיש בה גם סגולות רבות ועצומות, אך עיקרה היא זכר לבית המקדש.

יש בה סגולה להינצל מכל מחלה ומגיפה, יש בה את הכח להינצל מהגזרות, כמו שחז"ל הקדושים מלמדים אותנו, שהיא נעשית דוקא לפני פורים כיון שאנו רוצים להקדים את כח הקדושה ולנצח את אויבנו טרם יקומו עלינו, ועוד סגולות רבות.

בפרט בשנה זו, שמחיר הכסף עלה מאוד, ומצוה זו מקבלת תוקף ומשמעות מיוחדת. ולכן חשוב מאוד לדעת מהו המקום הטוב ביותר שבו נקיים מצוה קדושה וסגולית זו.

זכר לבית המקדש

מרן הראשון לציון רבינו עובדיה יוסף

למה צריך גוף כשרות?

שאלה: מדוע בכלל צריך גופי כשרות שיפקחו על בתי העסק, אם הם כשרים או לא? למה אצל חברים אני יכול לאכול בלי שיש גוף כשרות שיפקח על כשרות המטבח שלהם?

תשובה: שאלה יפה, נכון שאצל חברים ומכרים ניתן לאכול בלא פיקוח כשרות חיזוני כל עוד 'בעל הסעודה' מעיד שהאוכל כשר, והטעם הוא מפני שההלכה סומכת על עדות של האדם לגבי כשרות המאכלים, מדין 'עד אחד נאמן באיסורים'.

אמנם, כל זה טוב כשבעל הסעודה הוא יהודי המקפיד על כשרות גם כלפי עצמו בביתו, אבל מי שחלילה אינו מקפיד על כשרות בביתו, אין לסמוך עליו גם בבית העסק שימכור דברים כשרים, שהפסיד את הנאמנות שלו כשהוא עצמו מזלזל בדברים אלו. כך פסק השולחן ערוך (סי' קיט ס"א) שהשוער על דבר מסויים אינו נאמן להעיד עליו. והוסיף שם הרמ"א בהגהותיו, שאף מי שאינו מוכר "כחשוד למכור איסור" אלא רק שאינו "מוחזק בכשרות" ג"כ אסור לקנות ממנו מוצרים שיש בהם חשש כשרות. ע"כ.

א"כ לכאורה לדעת השולחן ערוך רק בעל עסק שהוא "חשוד" על אכילת דברים אסורים איבד את נאמנותו, ולכן חייבים עד אחר שיעיד על כשרות המוצרים בבית העסק, ולדעת הרמ"א בכל בית עסק אין לסמוך על בעל העסק אלא א"כ הוא מוכר "כמוחזק בכשרות", אך כל זה הוא רק 'לכאורה', אך המסקנה היא לא כך.

למעשה: היות ולמרבית הצער ישנם בתי עסק שמוכרים מזון, המנוהלים ומתופעלים ע"י יהודים שאינם שומרים תורה ומצוות, 'החשודים' לאכול דברים שאינם כשרים, אין לסמוך עליהם, וצריך עד אחר שיעיד שהדבר הוא כשר. זו הסיבה ההלכתית שבגינה יש לחייב כשרות.

והנה בעל עסק השומר כשרות באופן בסיסי מצד 'שורת הדין' היה מקום להאמינו כשמעיד שהעסק שלו עומד ברמת 'מהדרין' כמו שפסק הרמ"א בהגהותיו (שם סעי' ה') וז"ל: מי שנוהג באיזה דבר איסור מכה שסובר שדינא הוא הכי, או מכה חומרא שהחמיר על עצמו, מותר לאכול עם אחרים שנוהגין בו היתר, דודאי לא יאכילוהו דבר שהוא נוהג בו איסור. ע"כ. על פי הרמ"א אף באדם שאינו מקפיד בביתו על חומרות וכדו', לאחרים הוא לא יתן דבר שאינו עומד ברמת הכשרות המהודרת, ולפי"ז לכאורה גם מי ששומר כשרות בסיסית יכול להעיד על עסק שהוא מהדרין. אלא שכבר כתב שם הש"ך (סי' כ) שכל זה דווקא שהאיסור ניכר וידוע לבעל הבית, אבל באופן שהאיסור אינו ניכר כ"כ, אין נאמנות למי שאינו מקפיד 'מהדרין', שיאכיל את חברו מהדרין.

ובכן, למעשה היום בתעשיית הכשרות ובשאלות הטכנולוגיה ממצאיה, אין מציאות כ"כ למי שאינו שומר כשרות ברמה גבוהה שידע מהן הדרישות של כשרות ברמה גבוהה, לבד מהפרודוקטים (מוצרי גלם) שבהם בעל העסק יוכל להקפיד שיהיה רק בדצים ברמה גבוהה, ישנם שאלות רבות שחוזרות ונשנות באיסור והיתר, ושאלות רבות בכללי הכשרות, שמי שלא חי אותם לא ישים לב אליהם.

וכאן המקום לציין הערה חשובה, גם מי שהוא ירא שמים מרבים, והוא מקים עסק למזון מן הראוי שלא לאכול ממנו אלא א"כ יש לו השגחה חיצונית שמפקחת על מעשיו, והסיבה לכך היא שמצוי מאד שבבתי עסק מתוך מרוצת הזמן והדחוק של הלקוחות ישנם הרבה פרטים שבעל הבית לא יכול לשים לב אליהם "ואין אדם רואה ניגעי עצמו", למשל, בעה"ב שולח את העובד שיקנה מוצרים "ולא שם לב שבדיוק היום נגמר בחנות הסמוכה המוצר בבו"ץ הרגיל שהוא צורך, אז העובד הביא משהו אחר..." ובעל הבית שעסוק בלקוחות לא מתפנה גם לפקח כשרותית על הנעשה, לכן צריך לייחד אדם שזה תפקידו - לפקח על הכשרות.

תבחנו את עצמכם בביתכם, ודאי שהיו כמה פעמים שאלות ובעיות של כשרות, בקניית מוצרים שלא שמתם לב לרמתם הכשרותית, או בתערובות של בשר וחלב או שאלות בצליית כבד וכדו', הדברים האלו בבית עסק קשים שבעתיים, ובלא פיקוח חיזוני עלול להיות בעיות גדולות גם למי שרוצה להקפיד על כך מאד.

להלכה: אין לצרוך מוצר ללא פיקוח כשרות כלל (למעט מיקרים חריגים שאותם יש לברר מול מומחי כשרות מובהקים). וכן, אין לאכול בשום בית עסק המוכר מזון ללא פיקוח כשרות ואפילו אם נראה למראית עין שהעובדים עם כיפה, ואפילו בבית עסק שידוע שבעל הבית והעובדים יראי שמים לכתחילה ראוי שלא לאכול בבית עסק כזה.

הרה"ג משה יוסף שליט"א
מח"ס שו"ת ראש יוסף הלכות ריבית.
ר"כ להוראה בית וגן.

נתתי לחבר הלוואה וסיכמנו על ריבית, אבל לא עשינו "היתר עיסקא". האם אפשר לתקן את זה עכשיו רטרואקטיבית?

אי אפשר לחתום על היתר עיסקא "אחורה" על מה שכבר עבר, אבל בהחלט אפשר לתקן מכאן ולהבא. תחילה עליכם לסגור את הלוואה הישנה, ולפתוח הלוואה חדשה לגמרי. על הזמן שעבר מאז שנתת את הכסף ועד עכשיו אסור לך לקחת ריבית בכלל, רק את הקרן. וכדי להסדיר את המשך הלוואה, יש לערוך היתר עיסקא, ואפשר לעשות בריבית גבוהה יותר (בטווח המותר), עבור אותו זמן שלא הרויח. (ע"פ הליכות עולם וילקוט יוסף יו"ד קנט, כב).

אני צריך למשוך כסף מתוכנית סגורה כדי לתת גמ"ח לגיסי. אני משלם קנס על המשיכה המוקדמת. האם מותר לי לדרוש מהגיס שיחזיר לי את סכום הקנס?

מותר. אמנם אסור לדרוש מהלווה כל תוספת עבור ההלוואה אפילו שאומרים שזה מתנה. אבל הוצאות הנגרמות לצורך קיום ההלוואה עבור מסירת הכסף ללווה מותר לדרוש מהלווה לשלם, ואין בזה איסור ריבית. (רמ"א יו"ד קעא, ראש יוסף-ריבית).

יש לי תכנית חיסכון בבנק שמכניסה לי רווח קבוע, וזה בסדר כי יש לבנק 'היתר עיסקא'. עכשיו חבר טוב מבקש ממני את הכסף בהלוואה, והוא מוכן לשלם לי בדיוק את אותו הרווח שהבנק משלם לי. האם מותר לי לקבל ממנו את הרווח הזה, או שזו ריבית אסורה?

יש בזה איסור ריבית גמורה, אפילו שהמלווה כבר היה מרויח את הכסף הזה לפני ההלוואה. כיון שלהשקעה שהיתה תחילה עם הבנק היה היתר עיסקא, וכעת עושה הלוואה חדשה שאין בה היתר עיסקא, ואין לזה קשר להפקדה בבנק. ולכן אם רוצה צריך לערוך היתר עיסקא חדש בינו לבין המלווה. (ט"ז יו"ד קעג).

לאחרונה חתמתי על 'היתר עיסקא כללי' ותליתי אותו בבית רציתי לדעת: האם זה אומר שמותר לי מעכשיו לתת הלוואות רגילות ולדרוש עליהן ריבית?

היתר עיסקא כללי לכתחילה לא מתיר לאנשים פרטיים לעשות הלוואות בריבית, אלא רק מציל חששות של ריבית בין שכנים ושאר איסורים מדרבנן. אבל אם ירצה לעשות הלוואות עם ריווח של ריבית יש לעשות היתר עיסקא מפורש וברור, על פי מורה הוראה מומחה בדינים אלו. (ברית יהודה פ"מ יא. מנחת יצחק ח"א סי' כ-כא. ראש יוסף-ריבית ס"ס קע"ז).

לקחתי בהשאלה שולחן מתקפל במצב די חדש, השולחן היה אצלי שנה שלמה, ולא נעים לי להחזיר אותו משומש. האם אני יכול להחזיר שולחן מתקפל חדש, או שיש בזה איסור ריבית?

הלוקח חפץ בהשאלה שצריך להחזיר את החפץ עצמו, זה לא נקרא הלוואה, ומותר לו להוסיף ולהחזיר יותר ממה שקיבל. ואין בזה איסור ריבית. אפילו אם מלכתחילה נתן לו על דעת שאם ירצה יקנה לו אחר מותר, גם אם מחזיר יותר. (שו"ע יו"ד סי' קעו, ברית יהודה פכ"ט הי"א).

למה לא מרגישים חיבור?

שהקירבה כ"כ גדולה, כמה חשוב להביע את רגשות הלב.

ובאמת שאפשר למצוא בכך דבר מעניין, אותם זוגות המתמודדים בהבעת הרגשות החיוביים, ברגשות שליליים הם פחות מתמודדים, בביקורת והערות הם פחות חסומים ופחות שומרים בלב... זה סימן כי מצב זה הוא תולדה של הרגלים לא נכונים, ובספר "הדרכה ברורה" להתרגל להביע את רגשותי החיוביים כלפי זולתנו.

בספר החינוך (תרו) הוסיף טעם מיוחד, מדוע חשוב להביע את הרגשות החיוביים בפה מלא, משום שעל ידי האמירה, האדם מתעורר להאמין יותר במה שהוא אומר, ללמדנו כי גם זוגות המתמסרים אחד לשני, חשוב מאוד שישומו לב להביע את רגשותיהם אחד לשני.

הדברים אמורים אף כלפי הורים וילדים, כאשר הורים רבים מעריכים ואוהבים מאוד את ילדיהם, אך אם נשאל את הילד מה הוא חושב, התשובה תהיה לפעמים מפתיעה! וזאת משום שהדברים הטובים נמצאים בלב ההורים! הילד פוגש יותר את הביקורת מאשר את העידוד, את ההערה יותר מאשר את המחמאה.

נקבל על עצמנו מידי יום לבטא את הטוב של השני, לא צריך לחפש רק לפתוח עיניים! זה כל כך עושה טוב, וכאשר יש כבוד ישנה אהבה! מילה טובה ועוד מילה טובה, יוצרת איכות והרגשה אחרת בכל הקשר! נסו ותווכחו.

לרכישת הספר הדרכה ברורה העוסק בנושא מצות הבית, זוגיות, רפואה, הלכה, וכלכלה, התקשרו: 0527177330

לרשותכם! קו שיעורי 'הדרכה ברורה' מעל 200 שיעורים בנושא עיצוב האישיות והזוגיות וטהרה: 0733718493

אפשר למצוא זוגות רבים, יקרים וטובים שאם נפתח את ליבם, נגלה כל כך הרבה הערכה אחד לשני עד לפרטי פרטים, אך למרות זאת, הרגשת החיבור ביניהם לא הכי מיוחדת, ובמקרים אחרים היא בקושי מורגשת ביניהם.

והשאלה ששואלים אותם זוגות היא: איך יכול להיות? הרי אנחנו כל כך משתדלים להיות טובים, מדוע אנו לא חשים את רגשות החיבור וקשר רגשי בינינו?

אחת התשובות העיקריות לכך, נמצאת בתחילת דברינו: "אם נפתח את ליבם נגלה כל כך הרבה הערכה אחד לשני!" כאשר צריך לפתוח את הלב כדי לגלות את ההערכה של האדם לזולתו, הערכה זו אינה יעילה!

הרבה זוגות מעריכים בלב, מכירים טובה בלב, ואפילו מפרגנים בלב... אך זו בדיוק הסיבה שכל הטוב שלהם נשאר בלב ולא יוצא החוצה.

בהלכות ברכות הנהנין, שכל כולן מיוסדות על הכרת הטוב לבורא יתברך, מצינו הלכה: "אם לא השמיע לאוזנו או לא הוציא בשפתיו - לא יצא" (או"ח סי' קפה), והטעם לכך הוא משום שדברים שבלב אינם דברים.

וכן מצינו במצות ביכורים, כאשר האדם בא להודות להש"ת על ראשית פירותיו, עליו לקרוא ולומר בפה מלא ובקול רם, עד כמה הוא מודה ומכיר טובה לבוראו, משום שעיקר ההכרה בטוב הוא בכך שהאדם מוכן להביע את הטוב החוצה, ואילו כאשר האדם מחביא את הטוב בפנים, זה נחשב לכפיות טובה, כמו לכפיות כלי על הטובה שלא תצא החוצה.

נחשוב בעצמנו כמה הרגשה טובה יש לנו כאשר אנו שומעים מחמאה או חיזוק על אישיותנו, כמה טוב לאדם שיש מי שמכיר בטובתו ומבטא זאת, כ"ש בין בעל לאשה

דיון משפחתי

משלוחת הדיינים של קו ההלכה שלוחה 3<

הרה"ג יונתן שושן שליט"א + אב"ד משפט כהלכה

אין לי דרך אחרת!

ציון שוקרון מתווך דירות מבוקש, הוזמן למספר דירות במרכז העיר, כשעה ארוכה תר ציון אחר מקום חנייה לטויוטה קאמרי המפוארת שלו, אך לשוא. בצר לו החנה את הרכב על גבי אחת המדרכות ופנה לדרוכו. והנה בעוד מכונית הפאר חונה על המדרכה, חלף זבולון במקום עם עגלת תאומים גדולה ובתוכה שני קטנטנים אשר נמו את שנתם הערבה. הטויוטה של ציון חסמה את המעבר, ואף הכביש הסמוך אשר היה הומה במכוניות - לא היה דרך מילוט עבור זבולון. לאחר המחנה של כשתי דקות, ראה זבולון כי הישועה בוששה מלבוא, הוא דחק את עגלתו במעבר הצר שהותיר ציון לעוברים ושבים בין המכונית לגדר, וצלח את הדרך, אלא שדחיקה זו הותירה ברכב שלוש שריטות שלא הוסיפו לו כבוד. זבולון בא בשאלתו אם חייב לשלם את נזק השריטות, או שמא פטור משלם, היות ואדם רשאי לעשות דין בעצמו, וציון בעל הרכב אשם בכך שחנה על פני המדרכה?

כיון עם אגריא וזני משפחה עם מי הדין והחשבון?

• עיקרי הנידונים •

ולדעת החזון איש בעל העגלת תאומים רשאי להמשיך בדרך, שהרי כאשר משבר את הכדים שהונחו בחצרו שלא ברשות בדרך הילוכו בכניסה ויציאה - פטור על שבירתם הגם ששבורם בידו [ודוקא כשמשברם שלא בדרך כניסה ויציאה כי אם לכוונת שבירה - חייב].

ולדעת האבן האזל רשאי בעל העגלה להמשיך בדרך, כדין בעל חצר שהונחו כדים בחצרו שרשאי להלך בין הכדים, למרות שבתוך כדי הילוכו משבר את הכדים [ודוקא כאשר מהלך על גבי הכדים עצמם חייב].

אם כן, הפטור האמור עד עתה, הוא דוקא כשאין לבעל העגלה דרך חילופית דרכה יוכל להגיע ליעד המבוקש, שהיות ומוכרח לעבור במעבר הצר - פטור על שריטת הרכב.

אך, באופן שיש בפניו דרכים חילופיים שאין בהם טירחה מרובה - אסור לו לעבור בסמיכות למכונית החונה ולהזיקה, ואם עשה כן חייב לשלם את הנזק.

אך גם באופנים בהם ההליכה בדרכים חילופיים כרוכה בטירחה מרובה - מותר לעבור בסמיכות למכונית החונה, הגם שעלולה להישרט, ואם נשרטה פטור משלם. ובכל מקרה יש לדון לגופו אימתי הדבר נידון כ'טירחה מרובה' ואימתי נידון כ'טירחה מועטת'.

• תשובה •

במקרה שהיה לזבולון אפשרות לטרוח מעט בעקפת מכוניתו של ציון בדרך חילופית על ידי הירידה לכביש או קיפול העגלה וכדומה - מחובתו לעשות זאת וחייב לשלם את נזק המכונית. וכן המציאות ברוב המקרים. אך במקרה שעקיפת המכונית כרוכה בטירחה מרובה מצד זבולון - רשאי לעבור בסמיכות למכונית, אף שעלול לפגוע בה ואם הזיק פטור משלם. (ובכל מקרה יש לדון מתי נקרא טירחה מרובה).

תחילה נבאר מקור דין אדם שהזיק כלים שהונחו בחצרו שלא ברשות. דין זה מבואר בגמרא בבא קמא (כח.), שדנה האם אדם עושה דין לעצמו או לא, והוכיחה הגמרא שאדם עושה דין בעצמו מהברייתא: 'הממלא חצר תבירו כדי יין וכדי שמן, בעל החצר משבר ויוצא משבר ונכנס'. ודוחה הגמרא, שלעולם אדם אינו עושה דין בעצמו, וכוונת הברייתא 'משבר ויוצא' היא על פי הוראת בית דין.

ולהלכה, פסקו הפוסקים כדעת רב נחמן שאדם עושה דין לעצמו, ועל פי זה פטר הרמב"ם (פ"ו מחובל ומזיק ה"ה) את בעל החצר משבירת הכדים. וזה לשונו: 'הרי שמילא חצר חבירו כדי יין ושמן, אפילו הכניסם ברשות, הואיל ולא קיבל עליו בעל החצר לשמור - הרי זה נכנס ויוצא כדרכו, וכל שישתבר מן הכדים בכניסתו וביציאתו - הרי הוא פטור עליהן, ואם שברן בכונה אפילו הכניסם בעל הכדים שלא ברשות - הרי זה חייב לשלם'.

וכן העתיק השולחן ערוך (סי' שעט ס"ד) את לשון הרמב"ם להלכה.

ומדברי הרמב"ם למדנו שתי הלכות: א. בעל חצר ששבר כדים בדרך כניסתו ויציאתו שלא במזיד - פטור משלם, אף שבעל הכדים הכניס את הכדים ברשות, אחר שבעל החצר לא קיבל שמירה בפירושו. ב. בעל החצר ששבר כדים במזיד - חייב על שבירתם, למרות שבעל החצר הכניס הכדים שלא ברשות.

תרוצו האחרונים (יבואר הלוך) בדעת הרמב"ם כי בעל העגלה רשאי להמשיך בדרך, למרות שעלול להזיק את המכונית.

שלדעת המגיד משנה בעל העגלת תאומים רשאי להמשיך בדרך, היות ואין לבעל הרכב רשות לחנות על המדרכה, והוא מהלך במדרכה ברשות, ודינו בזה כ'זה ברשות זה שלא ברשות', שאותו שהילך ברשות פטור על נזקו.

כושד (א)ו אושד?

שלום וברכה,

לרבני קו ההלכה היקרים,

רציתי לשתף אתכם בסיפור אישי, מתוך הכרת תודה עמוקה.

גדלתי בבית מסורתי. בבית הוריי שמרו שבת, כשרות ומנהגים יהודים שונים, אך ללימוד תורה לא היה לי כל כך קשר. החיבור היחיד שהיה לי לתורה היה קריאת פרשת השבוע - קריאת התורה בשבת בבית הכנסת, ומעבר לכך לא ידעתי. על המושג "קביעת עיתים לתורה" לא שמעתי מעודי.

בשנה שעברה הגיע לבית הכנסת שבו אני מתפלל רב, ומסר דרשה בליל שבת. הוא אמר כי מהזמן שקוראים בבית כנסת את פרשת שמות מתחילים כמה שבועות מיוחדים המכונים "שבבי"ם, וזוהי תקופה שמסוגלת במיוחד לתיקון בענייני קדושה. הוא האריך לפרט כמה חשוב לתקן זאת. הרגשתי שהדברים נוגעים בי ויש לי חשק גדול לעשות משהו לתיקון ולתשובה.

שאלתי "אז מה עושים?" והוא השיב "התיקון הגדול ביותר שאדם יכול לעשות הוא התורה".

ללמוד תורה? בסדר יומי העמוס לא חשבתי שאמצא לכך זמן. אני מנהל כמה עסקים, ועמוס עד למעלה מראשי.

יתירה מזאת - גם אם יהיה לי זמן, מה אלמד? לא הרגשתי משיכה לקרוא חומש, ומעבר לכך לא הכרתי.

בצאתנו מבית הכנסת שיתפתי חבר במחשבותיי. הוא הציע לי להתקשר לקו ההלכה ולשאול את הרב שיענה לי, אולי יהיה לו רעיון שבבילי.

לא הכרתי את הקו - אבל מה אכפת לנסות?

לא ידעתי באותה שעה כי זוהי נקודת המפנה בחיי.

חששתי מהטפות מוסר, ומראש החלטתי כי אם אראה שהשיחה מושכת לכיוון כזה - פשוט אנתק. אלא שהרב שענה לי לא ניסה להטיף או לכפות כלום. הוא שמע אותי והגיב בשאלה עניינית פשוטה: "מתי הזמן שבו אתה כן יכול ללמוד?"

גיחכתי "אין זמן. באמת, כבוד הרב! אני במרוץ סביב השעון משש בבוקר עד שאני נרדם".

"אתה מתאמן?" הוא שאל.

התקשחתי. בשום אופן לא אוותר על כושר בשביל ללמוד! בקול עניתי "כן, בכל יום אני מקפיד על חצי שעה עד שלושת רבעי שעה של ריצה".

"ומה אתה עושה בזמן הזה?"

"שומע חדשות או מוזיקה".

שאלתו הבאה הוגשה בעדינות רבה. "מה דעתך? האם תוכל לשמוע בזמן האימון שיעור תורה קצר ומרתק?"

השתתקתי. על כיוון כזה לא חשבתי.

"אהמ..." הגבתי לבסוף, מסיוג. "אני לא מרגיש ששיעור תורה מתאים לריצה. אין לי כוח להתרכז במשהו מדי עמוק".

"תוכל לנסות ואם לא ילך להפסיק", אמר, והציע לי רב שמדבר בצורה מאד מושכת על החיים, על עבודה, על ערכים ועל חינוך.

הסכמתי.

מאז התחלתי לשמוע בכל יום שיעור תורה קצר וקבוע.

חלפו חודש וחודשיים, ופתאום צצה בראשי מחשבה מטרידה שמעולם לא חשבתי עליה קודם

לכן: "מדוע בעצם התחלתי לשמוע שיעורי תורה?" שאלתי את עצמי, ועניתי בכנות "כדי לתקן את עצמי בקדושה".

"והמקום המתאים לשמיעת שיעורי תורה לחיזוק הקדושה הוא בחדר כושר מעורב? במקום שיש בו פריצות גדולה וחוסר צניעות?" נזף בי קול פנימי.

נבוכתי. לא ציפיתי לכזו תוכחת מוסר אמיתית שבאה מתוכי. לא ידעתי אפילו מנין באה לראשי מחשבה כזו. בעולם שממנו אני מגיע הכל בסדר, כולם עושים את זה, אז מדוע משהו בי נמצא באי שקט?

נכנסתי גם לקונפליקט פנימי לא פשוט בכלל - חשוב היה לי להמשיך לשמוע שיעורי תורה כדי לתקן, ובאמת לא היה לי רעיון לזמן אחר שאוכל לפנות לעניין הזה, אך לא הרגיש לי נכון להמשיך לשמוע בעודי מתאמן.

אני מדגיש - איני אדם חרדי. המחשבה על כך שחדר כושר הוא לא הכי מתאים ללימוד שיעור תורה הייתה חדשה עבורי ומעולם לא הרהרתי בזה קודם לכן.

אי השקט הוסיף לכרסם בי עוד זמן מה, ובאמת לא ידעתי מה נכון לעשות.

חלפו חודשיים בהם חשבתי על כך הרבה וגם התייעצתי בעניין עם אשתי, עד שסוף סוף קיבלתי החלטה: עליי להמשיך להתאמן, אך לא באותו חדר כושר.

בתחילה ניסיתי לחפש חדר כושר עם שעות נפרדות, אך כזה לא היה באזור מגוריי, עד שהחלטתי להגדיל ראש, ובפשטות הלכתי וקניתי כמה מכשירי כושר בסיסיים לבית...

היום אני רץ בבית, מתאמן כרגיל -

ואפילו יותר מכך, ומרוויח פעמיים: גם שיעור תורה קבוע, וגם שמירה על העיניים ועל הקדושה.

מהפך שללא ספק נזקף לזכות התורה שזכיתי ללמוד וטיהרה אותי!

אין בפי מילים להודות לאותו רב מקו ההלכה על הרעיון הגאוני והפשוט שהציע לי בתחילת הדרך, ואשר פתח לי קו מחשבה חדש, ולימד אותי לחבר את התורה לתוך החיים עצמם, מבלי לוותר על הערכים החשובים לי.

אוסף ואספר כי בעקבות השינוי החיובי שחל בי - החלטתי להכניס שיעור תורה יומי גם לעסק שלי: מדי יום מגיע רב באופן קבוע, בתשלום, ומלמד במשך רבע שעה עד עשרים דקות את כל העובדים.

רובם אינם אנשים שמחוברים מלכתחילה ללימוד תורה, אך כשרב מגיע ללמד על חשבון שעות העבודה, זה בהחלט נחמד... כולם שומרים על נוכחות מלאה בשעת השיעור!

חלק התחברו יותר, חלקם פחות - אבל עצם החיבור קיים.

במבט אחורנית אני מבין שהכול התחיל מייעוץ אחד נכון, רגיש וחכם. הוא זה שהעלה אותי לגל הנכון ומשך אותי לעולם המענג של לימוד התורה.

אני מודה לבורא עולם שזיכה אותי ללמוד תורה ולהתחזק בקדושה, וגם לחבר אחרים - עניין שהבנתי שהוא זכות גדולה עבורי. אני מאמין שהקשר שלי עם התורה רק ילך ויגדל, וכל הזכויות כפופות אליכם!

**נתקלתם בסיפור מרגש גם כן?
רציתם לשלוח מכתב להנהלת
הארגון? עכשיו הדרך פתוחה שילחו
אלינו לכתובת: alonim3030@gmail.com**

סימני הזיהוי לקושי בריא

כיצד ניתן להבחין מתי הדרישה העצמית והשאיפה לגדול נובעות ממקום נכון, בריא ומחובר -

ומתי הן מגיעות ממקום של לחץ פנימי, ניתוק מהנפש, או רצון להיות "מעל הכוחות" ולא מתוכם?

במילים אחרות: איך יודעים מתי אי-הווייתור העצמי הוא עבודת ה' אמיתית, ומתי הוא כבר סימן לכך שמהו בעבודה אינו מדויק ואינו מחובר כראוי?

אשמח מאוד להכוונה ולבירור בעניין זה.

התקדמות ודרישה מעצמנו. אדם שרוצה לגדול באמת אינו יכול לוותר לעצמו בכל קושי, ואינו אמור לפעול רק לפי מה שנחו לו - אחרת לא תהיה גדילה רוחנית אמיתית. מצד שני, אנו שומעים כיום שחשוב להקשיב לנפש, לכוחות הפנימיים, ולפעול ממקום של חיבור ולא מתוך כפייה פנימית או ניתוק מעצמי.

וכאן השאלה שמעסיקה אותי: איך אדם יכול לדעת היכן עובר הגבול הנכון? האם הקושי שלו הוא קושי בריא שמחייב התגברות, או שזה קושי שנובע ממצוקה של הנפש?

לאחרונה אני נחשף יותר ויותר לדיבור על מודעות לנפש האדם, על הכרת כוחותיו, מגבלותיו ועולמו הפנימי, ועל הצורך לעבוד את ה' ממקום אמיתי של חיבור ולא רק מתוך לחץ או הרגל. רעיונות שהיו קיימים גם בעבר, כמובן, ומוזכרים בחז"ל, אך נכנסו יותר למודעות בדור שלנו.

במהלך היכרותי עם הנושא עלתה בי שאלה מהותית, שאני מתקשה לנסח לעצמי גבול ברור לגביה:

מצד אחד, ברור שעבודת ה' דורשת שאיפה,

תשובה

עמוקה של "אני לא מספיק" גם כאשר האדם עושה ופועל. אז אי-הווייתור אינו נובע משאיפה אמיתית לגדול, אלא מרצון להיות "מעל הכוחות", או מפרח לעצור ולהקשיב למה שמתחולל בפנים.

במקום כזה, האדם עלול לפרש כל קושי נפשי כבעיה רוחנית, וכל צורך אנושי כחולשה. הוא ממשיך לדרוש מעצמו - אך הדרישה אינה מקרבת, אלא מרחיקה אותו מעצמו, וממילא גם מן השמחה והחיות שבעבודת ה'.

עבודת ה' אמיתית נבחנת, אפוא, לא רק בכמות המאמץ, אלא באיכות המקום שממנו הוא נובע. אי-הווייתור שהוא חלק מעבודת ה' נכונה - מחזק את האדם ומעמיק את חיבורו. אי-הווייתור שמנתק את האדם מנפשו - הוא סימן לכך שהעבודה, על אף הרצינות שבה, אינה מדויקת.

נדרשים אנו לעבוד את ה' יתברך מתוך אמת - אמת של שאיפה יחד עם הכרה בכוחות, של דרישה יחד עם הקשבה, ושל עמל שמוביל לקרבה ולא לשחיקה.

על הדרך בה אדם מגיע לחיבור עצמי זה נרחיב בפרקים הבאים.

עם זאת - חשוב להעמיד דברים על דיוקם. אין פירושו של דבר שעבודת ה' אמורה להיות קלה או זורמת תמיד. אדרבה, ברור שעבודת ה' דורשת שאיפה, התקדמות ודרישה מעצמנו. אדם המבקש לגדול באמת אינו יכול לוותר לעצמו בכל מקום של קושי, ואינו אמור לפעול רק לפי מה שנחו לו. ללא עמל, ללא התגברות וללא אי-הווייתור - לא תיתכן גדילה רוחנית אמיתית.

אלא שהשאלה אינה האם אנו דורשים מעצמנו יותר מדי, אלא מאיזה מקום הדרישה נובעת.

כאשר הדרישה העצמית נובעת ממקום נכון ובריא, היא נעשית מתוך חיבור פנימי. גם כשקשה - יש ישוב הדעת. גם כשלא מוותרים - יש תחושת משמעות. האדם חש שהוא פועל מתוך בחירה ורצון להתקרב, ולא מתוך כפייה פנימית. הוא אמנם דורש מעצמו, אך הדרישה בונה אותו, מרחיבה את נפשו ומוסיפה חיות לעבודת ה'.

לעומת זאת, כאשר הדרישה העצמית נובעת ממקום שאינו מחובר, היא מלווה בלחץ מתמיד, בביקורת עצמית שאינה פוסקת, ובתחושה

המודעות לנפש האדם, הכרת כוחותיו, מגבלותיו ועולמו הפנימי מביאים להבנה כי עבודת ה' אינה יכולה להישען רק על דרישה חיצונית והתמדה טכנית, והיא נבנית מתוך חיבור ולא נובעת מלחץ, הרגל או פחד להפסיד.

ראיה לכך אנו מוצאים בדברי המלבי"ם על מילותיו של דוד המלך "יִדְיָה עֲשׂוּנִי וְיִכְוֶנְנִנִּי, הַבִּינִי וְאֶלְמְדָה מִצְוֹתֶיךָ" (תהילים קיט) - "נגד מה שביקש שילמדהו טוב טעם ודעת המצוות, אומר שיבינהו איך עשה וכוונן אותו... כי גוף האדם ובניינו ואיבריו וגידיו וקישורו עם כוחות נפשו - הם מכוונים אל מצוות התורה". חז"ל אמרו כי באדם רמ"ח איברים כנגד רמ"ח מצוות עשה, ושס"ה גידים כנגד שס"ה מצוות לא תעשה. כל איבר ואיבר קשור למצווה מסוימת, וכל מצווה מתקנת ומכוונת כנגד כוח מסוים בגוף ובנפש. כאשר אדם מבין לעומק כיצד בנה אותו הקב"ה בפרטי גופו ובכוחות נפשו, הוא זוכה להבין גם את סודות המצוות וטעמם הפנימי. מכאן החיבור העמוק שקיים בין התורה לבין מהות האדם: גופו ונפשו כאחד.

מחפשים ייעוץ והכוונה

בשלוש בית? בחינוך ילדים? נוער מתמודד?

כאן המקום שלכם!

שלוחות הנפש של קו ההלכה נותנות לכם ייעוץ והכוונה חינם

3030 * שלוחה 2 < 1 או שלוחה 2 < 2

שלוחות ייעודיות לגברים ונשים בנפרד

הקשבה - הקרקע לצמיחת הרגש

שומע את המסר הזה שוב ושוב, בפעולות הקטנות של היום-יום - מתרחשת תנועה פנימית. הלב שלו לומד לבטוח, הקול שלו מתגבר, והיכולת שלו להביע רגשות - נבנית מתוך מקום בטוח.

אם נרצה לחנך לרגש, עלינו לחנך קודם להקשבה. לא כטכניקה, אלא כדרך חיים. כאשר אנו מתייחסים להקשבה כאל "שיטה" שנועדה לגרום לילד לשתף פעולה, או כ"כלי" ליצירת השפעה - היא מאבדת את כוחה. הילדים חשים היטב אם אנחנו מקשיבים באמת - מתוך לב פתוח, סקרנות, ואכפתיות - או אם אנחנו "משתמשים" בהקשבה כדי לנהל אותם בעדינות. הקשבה אמיתית נובעת ממקום פנימי, לא ממניפולציה רגשית. הקשבה אמיתית, אינה "שיטה" חינוכית מתוחכמת, אלא תכונת נפש. היא לא נועדה לגרום לילד לשתף - אלא להעניק לו מקום. כשאדם מקשיב כדי להשפיע, הילד חש בכך - ונסגר. אך כשאדם הופך להיות מקשיב, לא רק במעשיו אלא במהותו - אז מתרחש חיבור. ההקשבה היא לא דבר שעושים, אלא דבר שנהיים. היא מתחילה בהחלטה פנימית להיות פנוי לאחר, לוותר על הצורך להגיב מיד, ולהיות פשוט נוכח. שם, מתוך הוויית ההקשבה, הרגש של הילד מוצא את דרכו.

במאמר הבא אי"ה נעסוק בהתמודדות עם תסכול ודחייה.

הוא גם לומד להקשיב לעצמו - לזהות את רגשותיו, להבין את עולמו, ולתת ביטוי למה שעובר עליו.

בהיעדר הקשבה, גם הבעת הרגש נפגעת. כשילד חווה שוב ושוב שאין אוזן שומעת - הוא ילמד לשתוק, כי כשאין מי שישמע - הלב שותק. הוא יסיק, גם בלי מילים, שהרגשות שלו אינם חשובים או ראויים. אבל כשהוא מרגיש שמישהו איתו, מוכן להקשיב מבלי לשפוט - הוא נפתח. הוא לומד שגם לרגש יש מקום, שרגשות אינם בעיות שצריך לתקן - אלא חלק מהחוויה האנושית.

כמוכן, זה קל מאוד לומר "להקשיב באמת". תכל'ס, זה אומר לשבת מול ילד שמספר בפירוט מייגע על איך מישהו לקח לו עיפרון, אבל לא באמת לקח, אלא רק השאיל בלי לבקש, ואז אמר שזה היה בכלל שלו - ואנחנו כהורים אמורים להישאר מרוכזים, מתעניינים, ולא להציע פתרון תוך 7 שניות.

אבל האמת? מתחת לכל הדרמה הקטנה - הילד פשוט מחפש לדעת שהוא שווה להקשבה. וברגע שנסכים להיות שם באמת, בלי ציונים ובלי עצות - נבנה אמון שמחזיק הרבה יותר מכל פתרון מהיר.

הרי למעשה, בסופו של דבר, ההקשבה היא יסוד חינוכי עמוק. היא אינה רק כלי תקשורת. זהו מסר שקט אך חזק: אתה חשוב לי. אני איתך. וכאשר ילד

בשיח החינוכי העכשווי אנו עדים למגמה חשובה: עידוד הילדים לבטא רגשות, להכיר את עולמם הפנימי, ולתת שם למה שהם חווים. הרגש לא פורץ מתוך ריק, אלא מתוך מקום שמזמין אותו. המקום הזה הוא ההקשבה.

הקשבה אמיתית, נוכחת, שקטה - היא הקרקע שעליה הרגש יכול לצמוח ולבוא לידי ביטוי. ילד לא יביע את רגשותיו אם אינו חש שמישהו באמת רוצה לשמוע. הוא לא יפתח את ליבו, אם אינו מרגיש שמולו עומד לב אחר שפתוח לקבל. ההקשבה היא לא רק שתיקה אלא הרבה מעבר לזה. זו עמדה פנימית של פניות, של נכונות להיות עם מי שמספר, גם בלי לדעת בדיוק מה לומר. על מנת להקשיב להקשבה פעילה שמועילה למי שממולי, עלי להיות בעל יכולת להחזיק מרחב רגשי מבלי למהר למלא אותו במילים / עצות / פתרונות. דווקא ההקשבה השקטה יוצרת את תחושת הביטחון שמאפשרת לרגש להופיע.

ככל שנקשיב יותר, נרגיש כיצד הדברים משתנים. הילדים מתחילים לדבר, לשתף, לא כי ביקשנו - אלא כי נפתח בפניהם מקום. הם מרגישים שראויים אותם. לא רק את ההישגים שלהם, לא רק את ההתנהגות - אלא אותם, כפי שהם. זה לא תמיד דורש זמן רב. לפעמים די בכמה רגעים של הקשבה כנה, כדי שילד יחוש שמותר לו להיות אמיתי. כשהוא מרגיש כך,

חיים בשלווה החיים עם אמונה ובטחון

זה לא בבחירה שלך! הרב יוחנן בר שלום שליט"א

כששומעים על אמונה ובטחון - רבים מאיתנו נוטים לחשוב שבטחון בהש"ת זו מעלת הצדיקים ועובדי השם הגדולים. להאמין?! כן! אנחנו מאמינים שה' הוא מצוי ומשגיח וכו', אבל לבטוח בו אין חיוב... מי שרוצה והוא בדרגת הבטחון אשריו...

אבל לא! דבר זה אינו נכון. מצוות הבטחון בה' היא חובה גמורה על כל יהודי מישראל בין איש ובין אישה בכל מצב שהם.

לבטוח בה' הוא חיוב מהתורה

לבטוח בה' שהוא לבדו מנהיג את העולם זו לא מעלה, אלא זה חיוב מהתורה, כך כתב הרמב"ן (עשין מצווה ח) על הפסוק 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' וז"ל: שנצטיינו ליחד לבבינו אליו לבדו, ושנאמין שהוא לבדו עושה כל והוא יודע אמיתת העתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות. ע"כ לשון קודשו.

וראה עוד מה שכתב רבינו יונה (שערי תשובה ג, לא) על הפסוקים "כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם, לא תירא מהם" (דברים ז, יז - יח). "כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך, לא תירא מהם" (שם כ, א). הוזהרנו בזה, שאם יראה האדם כי צרה קרובה, תהיה ישועת ה' בלבבו ויבטח עליה, כענין שנאמר (תהלים פה, י): "אך קרוב ליראיו ישעו", וכן כתוב (ישעיה נא, יב): "מי את ותיראי מאנוש ימות". עכ"ל.

מבאר לנו כאן רבינו יונה, שציווי התורה לבטוח בהש"ת הוא על כל אחד ואחד מעם ישראל ולא רק על עם ישראל כ"כלל" מצרת מלחמה, אלא על כל אחד ואחד מעמ"י. (עוד הוסיף רבינו יונה, שיש חיוב לבטוח בהש"ת שגם ישוע אותנו מצרתנו הפרטית,

ב. על זה יושבת מדרגה נוספת של בטחון בה', והיא: שיבטח בהש"ת שיעשה לנו רק טוב. אמנם אין הכרח 'שהטוב' הזה יראה גם לעינינו החומריות שהוא טוב, אבל באמת לאמיתת זה טוב.

ג. על זה יושבת מדרגה נוספת וגבוהה יותר בבטחון, והיא: שיבטח האדם בהש"ת יעשה לו טוב שנראה בעולם הזה 'כטוב', היינו טוב וערב לאדם גם בעולם הזה בעינינו החומריות שלנו, ואפילו על מותרות, אדם יכול לבטוח בהש"ת שיתן לו, כדעתו של רבי ישראל מסלנט.

אמנם, עתה אין אנו מדברים על הדרגות הגבוהות, אלא על הדרגה הבסיסית שהש"ת מנהל את העולם לבדו והכל זה רק הוא! דרגה זו חייב כל יהודי באשר הוא להתחזק ולהתאמץ, לחיות בבטחון בה'.

כמובן שזו מצווה ששכר בצידה. חייו של האדם הבוטח מלאים בתקווה ובשמחה, ועוד, שהאדם המאמין מושך על עצמו שפע של טוב רוחני וגשמי מלמעלה.

הבטחון הוא יסוד היסודות של התורה

ונסיים במה שכתב הגר"א ז"ל (משלי כב, יט) בזה"ל: עיקר נתינת התורה לישראל הוא כדי שישומו בטחונם בה' כמו שנאמר 'וישימו באלוקים כסלם' וכו', והוא לפי שעיקר הכל הוא הבטחון השלם והוא כלל כל המצוות וכו', עכ"ל.

אם כן האדם מוכרח לעבוד על דרגת האמונה, גם כהמלצה לחיים טובים יותר, אבל בעיקר כחלק מקיום התורה והמצוות.

אבל זו דרגה נוספת בבטחון שאין אנו דנים עליה במאמר זה).

וכן כתב באורחות חיים לרבינו הרא"ש (אות כו) וז"ל: לבטוח בה' בכל לבבך ולהאמין בהשגחתו הפרטית, ובזה תקיים בלבבך היחוד השלם בהאמין בו כי עיניו משוטטות בכל הארץ ועיניו על כל דרכי איש ובוחן לב וחוקר כליות... וזה יסוד כל התורה כולה. עכ"ל.

וכבר ידועים דברי הרמב"ן המפורסמים (סוף פרשת בא) שכתב בזה"ל: ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שיאמין שכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם. עכ"ל.

אם כך, ראשית עלינו לבאר בקצור נמרץ מה זה נקרא "לבטוח בהש"ת".

א. בטחון בה' הבסיסי והראשוני הוא לדעת להרגיש ולחיות בכל ליבנו ונפשנו בהש"ת הוא מנהל את העולם כולו, ואין כל כח לזולתו.

מדוע גדול העונה אמן יותר מהמברך?

את הספירות העליונות, אך העונה אמן מושך את השפע למטה". לפי זה מובן היטב מדוע גדול העונה אמן - כי הוא זה שמביא את השפע אל המציאות הגשמית.

המהר"ל מפראג (נתיבות עולם, נתיב העבודה פרק יב) מסביר: "הברכה היא כזריעה - והעונה אמן כמי שמשקה את הזרע ומגדלו. לכן גדולתו מובנת, כי בלעדיו הברכה אינה משלימה את פעולתה".

הגר"א מוילנא (אליהו רבא קכד, ח) כותב: "יש כוח גדול בפה של ישראל, והעונה אמן מוסיף כוח על כוח". הוא מביא ראיה מהפסוק "כל העם עונים ואמרו אמן אמן" (נחמיה ה, יג) - שהכפילו האמן להראות את החיזוק הכפול.

החזון איש (אורח חיים סימן יג, ו) כותב דברים מעוררים: "אדם שזוכה לענות אמן מאה פעמים בכל יום, פותחים לו שערי גן עדן" (על פי המובא בגמרא שבת קי"ט). הסטייפלר זצ"ל היה אומר: "מצווה שאדם יכול לקיים כל רגע - זו עניית אמן, ויש לזהר בה מאוד".

הגר"ש אלישיב זצ"ל היה מדגיש: "אפילו אדם הלומד תורה כל היום, אם שומע ברכה - יפסיק לרגע ויענה אמן בכוונה, כי גדול העונה אמן יותר מן המברך, ויותר מהלימוד באותו רגע".

לסיכום, למדנו מדברי חז"ל, הראשונים והאחרונים, כי עניית אמן היא לא רק הסכמה פשוטה, אלא פעולה רוחנית עליונה. המברך פותח שער, והעונה אמן מכניס את השפע דרך אותו שער. המברך זורע, והעונה אמן משקה ומגדל. המברך קורא, והעונה אמן נענה לקריאה ומחזק אותה.

כדברי הגמרא (ברכות מז): "כל העונה אמן בכל כוחו, קורעים לו את גזר דינו". זוהי מתנה גדולה שהקדוש ברוך הוא נתן לנו - שבמילה אחת, באמירת "אמן" בכוונה, נוכל להשיג מדרגות רוחניות עליונות ולהמשיך שפע וברכה לעולם.

על כן, נזהר בכוונת האמן, נשמיע את קולנו בבית הכנסת ובכל מקום, ונזכה להיות מאלו שעליהם נאמר: "גדול העונה אמן יותר מן המברך" - בזכותם יתקיים הפסוק "ויאמר כל העם אמן והלל לה" (תהלים קו, מח).

כיוון כראוי - העונה אמן בכוונה משלים את החסרון". הוא מסביר שזו הסיבה שהעונה גדול, כי הוא יכול לתקן מה שהמברך אולי לא השלים.

הגאון רבי חיים מוולוז'ין בספרו 'נפש החיים' (שער ב' פרק יא) מעלה טעם עמוק: "המברך מברך בשביל עצמו, אך העונה אמן מצטרף ומעלה את הברכה למעלה למען כל ישראל". כלומר, העונה אמן הופך את הברכה הפרטית לציבורית, ומכאן גדולתו.

הבן איש חי (שנה ראשונה, פרשת וירא אות ד) מוסיף: "האומר אמן נעשה שותף למברך בברכה, והשותפות גדולה יותר מהפעולה הבודדת, שכן היא מחברת בין נשמות ישראל".

הנצי"ב בפרושו "מרומי שדה" תלה את ההבדל בין המברך לעונה אמן בכך שחיוב עניית אמן על ברכה היא מדאורייתא משום "כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו" ואילו הברכה עצמה היא לרוב מדרבנן.

הזוהר הקדוש (זוהר ח"ב קיד): מגלה: "אמן בגימטריה שווה ל'הוי"ה אדנ-י' (שתי השמות המורכבות), ולכן יש בה כוח עליון להעלות את הברכה". בחשבון גימטריה: אמן = (1) + (40) + (50) = 91, והוי"ה = 26 ואדנ-י = 65, וביחד 65 + 26 = 91. הרמ"ק בספרו 'פרדס רימונים' (שער כ"ג פרק ו) מבאר שעניית אמן "מחברת את העולמות העליונים ומורידה שפע".

רבי זושא מאניפולי בספרו הקדוש 'מנורת זהב' מאריך בחשיבות עניית אמן וכותב: "העונה אמן בכוונה, מתקן את כל העולמות, ומעלה נשמות מגיהנם". הוא מסביר שכל אות באמן רמוזים בה סודות נעלמים - האל"ף רומזת לאלופו של עולם, המ"ם למלכותו, והנו"ן נופלת לנצחיותו של הקב"ה. עוד הוסיף בדרך דרש נפלאה: "אמן ראשי תיבות - 'אני מאמין נאמנה, והעונה מכריז על אמונתו השלמה בבורא עולם". וכן, המברך בורא מלאך והעונה אמן נותן את הנשמה למלאך.

האר"י הקדוש בכתבי האר"י (שער הכוונות, דרושי ברכת הנהנין) מלמד: "המברך מעורר

רבתינו חז"ל העמידונו על כוחה העצום של מילת "אמן" הנאמרת אחר ברכה, עד כדי כך שאמרו: "גדול העונה אמן יותר מן המברך" (ברכות נג). דברים אלו מעוררים תמיהה גדולה - וכי יתכן שהעונה אמן, שאינו אלא מאשר את דברי חברו, גדול ממי שמברך את השם יתברך בפיו?! נעמיק בדברי חז"ל, הראשונים והאחרונים, לברר יסוד נשגב זה.

הגמרא בברכות (נג) מביאה את דברי רבי יוסי בר' יהודה: "גדול העונה אמן יותר מן המברך". רבי נחמיה מסביר את הדבר במשל: "המלך יוצא למלחמה - זה המברך, והגיבורים שבאים לעזרתו - אלו העונים אמן". משל זה מלמד שהעונה אמן הוא כמי שמצטרף לכוח המברך ומחזק את ברכתו.

במדרש רבה (דברים רבה ז, ב) מובא: "אמן הוא שם מלא של הקדוש ברוך הוא", ומכאן למדנו את קדושת התיבה הזו. כמו כן, הזוהר הקדוש (זוהר ח"ב קיד): מאריך בשבחה של עניית אמן ומכנה אותה "מפתח הגנים העליונים".

רש"י (ברכות נג): מבאר: "גדול העונה אמן - שמחזק את דברי המברך ומאמין בהם בלב שלם". הרשב"א שם מוסיף טעם נוסף: "המברך עשוי שלא יכוון בברכתו כראוי, אך העונה אמן יכול לכוון יותר כיון שאינו צריך לחשוב על נוסח הברכה".

תוספות (ברכות מז): מעלים נקודה חשובה: "אמן משמעותו 'נאמן' - והעונה מקבל עליו את האמונה בכל לב". בעל 'הטור' (אורח חיים קכד) כותב: "העונה אמן צריך להבין מה שאמר המברך, ולכוון בלבו לקבל את הברכה".

המשנה ברורה (סימן קכד, ס"ק מה) מביא בשם הפרי מגדים: "העונה אמן מוסיף כוח לברכה, כמו שני אנשים הנושאים משא - ביחד יכולים להרים יותר ממה שכל אחד לבדו". הגר"א (ביאור הגר"א שם) מדגיש שהעונה אמן "מעורר רחמים גדולים בשמים".

החפץ חיים בספרו 'שמירת הלשון' (שער התורה פרק יט) כותב: "עניית אמן בכוונה פותחת שערי שמים, ואף אם המברך לא

מתנות לאביונים

א. חייב כל אדם ליתן לפחות שתי מתנות לשני עניים, דהיינו מתנה אחת לכל אביו, ועיקר המצוה היא בנתינת מעות. שלחן ערוך (סימן תרצ"ד סעיף א') ובחזון עובדיה פסק שעיקר המצוה היא בנתינת מעות.

ב. מן הדין מספיק נתינת פרוטה אחת לכל אביו, ובזמן הזה מחיר הפרוטה היא 20 אגורות ויותר, וירא שמים יתן בעין יפה ובסבר פנים יפות, ולכל הפחות יתן מחיר קניית 2 לחמניות (160 גרם). בן איש חי (שנה א' פרשת תצוה אות ט"ו).

ג. הנותן שתי מתנות לאיש ולאשתו אביונים יצא ידי חובתו, והוא הדין אם נתן לאב ובנו הסמוך על שולחנו. חזון עובדיה (עמוד קס"ז).

ד. יש מחמירים שלא לתת לגבאי סכום כולל שיתנו לשני עניים, אלא מחלקים את המתנות לשתיים. שו"ת תורה לשמה (סי' קצ). ומרן הרב עובדיה פסק שאינו צריך לחלק את הסכום לשתיים. חזון עובדיה (עמוד קס"ז).

ה. מצוות מתנות לאביונים ביום ולא בלילה. כף החיים (סימן תרצ"ה סעיף קטן נ'). ויעשנה אחר קריאת המגילה. שער הכוונות (דף קט עמוד א').

ו. העני שקיבל מתנות לאביונים יכול לעשות במעות אלו כרצונו, ולכן מותר לקנות בהם מלבושים ונעליים לו ולבני ביתו, או שאר צרכי ביתו. שלחן ערוך (סימן תרצ"ד סעיף ב').

משלוח מנות

א. חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של כל מיני אוכלים, שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו, שתי מתנות לאיש אחד וכל המרבה לשלוח לשאר ריעיו משובה. שלחן ערוך (סימן תרצ"ה סעיף ד').

ב. אינו יוצא ידי חובה בבגדים וסדינים או במשלוח של מעות, שצריך לשלוח דווקא מנות של מאכל או משתה, והוא הדין שאינו יוצא ידי חובה אם שלח לחבירו חבילת סיגריות משום שאינם דבר מאכל. חזון עובדיה (שם הלכות משלוח מנות).

ג. השולח לחבירו בשר ובקבוק יין וכיוצא בזה יוצא בזה ידי חובת משלוח מנות, שגם המשקה נחשב ל"מנה" אחת. וכמו שאמרו במגילה (ז). ואפילו שלח שני מיני משקים בלבד יוצא ידי חובת משלוח מנות. כן מבואר בספר צרור החיים לרבינו חיים בן שמואל תלמיד הרשב"א (עמ' קי"ח). וטוב להדר ולשלוח שני מיני "אוכלים". כן פסק בילקוט יוסף (סימן תרצ"ה אות יא).

ד. השולח לחבירו משלוח מנות בעילום שם, לא יצא ידי חובתו, שמכיון שאין המקבל יודע מי שלח אליו את המנות לא יצא ידי חובה. שו"ת כתב סופר (אורח חיים סימן קמ"א אות ב') ובחזון עובדיה (עמוד קנ"ב) ומרן הרב אלישיב (יבקשו מפיהו - פורים פרק א' אות כ"ב). והוא הדין להיפך שאדם שאינו נמצא בביתו ביום פורים ושולחים מביתו משלוח מנות עבורו לחבירו, והוא אינו יודע למי הם שולחים, שאינו יוצא ידי חובה. ערוך השלחן (סימן תרצ"ז סעיף ג') וכן כתב בספר מקראי קודש (פורים סימן ל"ו).

ה. שגג או נאנס ולא שלח מנות כל יום פורים, אינו יכול לשלוח אחר הפורים ואין לו תשלומין. (שדי חמד מערכת פורים סימן ו' ד"ה כתב).

ו. אין חובה כלל לשלוח מנות למי ששלח לו, אמנם כיום מנהג העולם שאחד מחזיר לחברו כדי שלא לבייש את מי שאין לו, ועל ידי זה יקיימו שניהם מצוות "ומשלוח מנות איש לרעהו". (ספר "יוקה נא" סימן תרצ"ה סעיף קטן ל').

ז. ראובן שלח מנות ביום פורים לשמעון ולא רצה לקבלם והניחם אצל שמעון וברח,

יצא ראובן ידי חובה, ומכל מקום המחמיר לעשות מנות אחרות כתקן לאדם אחר, תבוא עליו ברכה. שו"ת תורה לשמה (סימן קצ"ב).

ח. מנהג העולם לשלוח מיני מתיקה. כף החיים (סימן תרצ"ה סעיף קטן מ"ח) וחיי אדם (כלל קנ"ה סעי' לא). ואע"פ שחבירו אינו יכול לאוכלם מטעמי בריאות, או ששולח לחבירו מאכל חלבי וכעת חבירו אכל בשר ואסור באכילת חלבי עד הלילה, בכל אופן יצא ידי חובה שהרי על כל פנים ראויים הם לבני ביתו, או לבאים בשעריו. שו"ת יביע אומר (חלק ט' במילואים לסימן עד).

ט. הרוצה לצאת ידי משלוח מנות במה שמזמין את חבירו לסעודה, יש לו לתפוש הלחם והתבשיל או ב' מאכלים אחרים בידו ואומר לו: הרי לך שתי מנות אלו במצוות משלוח מנות איש לרעהו שתיקנו מרדכי ואסתר לתת ביום זה, לתקן את שורש מצוה זו במקום עליון וכו'. כף החיים (סימן תרצ"ז סעיף קטן מ"ח). ואף הלוקח מנות של מאכלים והולך לבית חבירו ואוכל אותם יחד עמו, יצא ידי חובת משלוח מנות. (יביע אומר חלק ט' סי' ע"ד).

סעודת פורים

א. מצוה להרבות בסעודת פורים, ובסעודה אחת יוצאים ידי חובה.

ב. זמנה של הסעודה הוא ביום הפורים ולא בלילה, וסעודת פורים שעשאה בלילה לא יצא ידי חובתו, ומכל מקום אף בלילה ישמח וירבה קצת בסעודה. שלחן ערוך והרמ"א (סי' תרצ"ה סעיף א').

ג. יש להדר לאכול פת בסעודה זו, ובדיעבד אינו מעכב. חזון עובדיה (עמ' קעג).

לכתחילה ישתדל לקנות לכבוד סעודה זו בשר בקר, אמנם בדיעבד יוצא ידי חובתו אף בבשר עוף או בדגים. שו"ת שבט הלוי (חלק י' סימן יח אות ג').

רגש לנפש

יעוץ ותמיכה רגשית בכל תחומי החיים
התמודדיות באתגרי החיים

מענה לגברים ונשים בנפרד 3030 * שלוחה 2

קרין טרבלסי AM

יועצת זוגית
 ומאמנת אישית
 להצלחה, מנהלת
 שלוחת שלום
 בית בקו ההלכה
 054.5969.413

הסתכלות שלך, זו התבודדות או התמודדות?

את המחשבות שלך על כלתך, לראות אותה לא כמישהי שדוחה אותך, אלא כאישה צעירה שמפחדת, שמנסה למצוא את מקומה, שלא בטוחה איך להתנהג, הרגשות שלך ישתנו. במקום כעס, תרגישי חמלה. במקום תסכול, תרגישי הבנה. וכשהרגשות משתנים, האווירה משתנה. כלתך תרגיש את השינוי הזה, גם אם לא תדע להסביר אותו, והיא תתחיל להרגיש יותר בטוחה ונוחה בנוכחותך.

נסי לראות אותה בעין טובה ולחשוב עליה טוב: "היא בטח חוששת שאני אשפוט אותה", "היא כנראה לא יודעת מה אני מצפה ממנה", "איזה קשה לה להיכנס למשפחה חדשה", "היא צריכה זמן להרגיש בטוחה". מחשבות אלו יולידו בך סבלנות, חום, וקבלה ואת תופתעי לגלות שהאווירה בין שתיכן משתנה, לפעמים בלי שאפילו תצטרכי לעשות משהו אחר.

לגבי עניין העזרה בפינוי השולחן, זו דוגמה מצוינת איך פרשנות יוצרת משמעות. אולי היא לא יודעת שזה מקובל אצלך? אולי היא חוששת להיכנס למטבח שלך כי היא לא בטוחה איפה זה מתאים? אולי היא חושבת שזה יראה כאילו היא מתערבת? כשנסתכל על אותו מעשה דרך עדשה של הבנה, הוא מאבד את העוקץ שלו.

חשוב גם לזכור שזוגיות צעירה צריכה מרחב לנשום. כשהם מגיעים אליך הביתה, הם צריכים להרגיש שהם יכולים להיות יחד, מבלי שזה ייתפס כפגיעה. זה לא רק בסדר שהם לבדם, זה בריא ונכון! ככל שתוכלי לאפשר להם את המרחב הזה בלי לקחת את זה אישית, כך תוריד מהכלה שלך את הלחץ, והיא תוכל להיפתח לקשר איתך מתוך מקום רגוע יותר.

העצה שלי היא להתמקד בשינוי פנימי שלך תחילה. תני לעצמך זמן לראות אותה באמת, לא דרך הכאב והפגיעה שלך, אלא דרך המציאות המורכבת שלה. תרגלי מחשבות של טוב לב, הבנה וסבלנות. כשהיא יקרה, את תגלי שהאווירה משתנה מעצמה, והמסע המשותף שלכן רק מתחיל.

בהצלחה!

שלום וברכה,

בני הבכור התחתן לפני חצי שנה, כשהם מגיעים אלי הביתה, הכלה שלי לא יוזמת שיחה איתי או עם הבנות שלי, רק עונה בתמציתיות למה שנשאלת, וכל הזמן מסתודדת עם בני. בנוסף אף פעם לא מציעה עזרה בפינוי השולחן בשבת.

כל ההתנהגות הזאת מאוד מעצבנת אותי, אני מפחדת להעיר הערות, אך לא יודעת מה לעשות בעניין. מה את מציעה לי לעשות?

אישה יקרה שלום וברכה,

תודה שפנית אליי עם שאלה כה חשובה ורגישה. המצב שאת מתארת מוכר לי מאוד מתוך עבודתי הטיפולית, והוא משקף דינמיקה מורכבת שדורשת הבנה עמוקה ורגישות רבה. אני רוצה לעזור לך להסתכל על המצב מזוויות שונות ולמצוא דרך בונה להתמודד איתו.

ראשית, חשוב להכיר בתחושות שלך. הכעס, האכזבה והתסכול שאת חווה הם לגיטימיים לחלוטין. כאם, את ציפית בטבעיות ליצור קשר חם ומשמעותי עם כלתך, ולראות אותה כחלק אינטגרלי מהמשפחה. הפער בין הציפייה המובנת הזו לבין המציאות שבה את חשה שמתעלמים ממך יוצר תסכול עמוק. הצורך שלך לחיבור, לשייכות משפחתית ולהכרה לא נענה, והדבר מעורר בך רגשות קשים שחשוב לתת להם מקום.

כעת, בואי ננסה להבין את המצב גם מנקודת המבט של כלתך. היא נמצאת בתקופה מאוד מורכבת ועדינה בחייה. בנך ואשתו נשואים רק חצי שנה, זהו שלב ראשוני וקריטי בחיי הזוגיות שלהם. הם עדיין יוצרים את הזהות המשותפת שלהם כזוג, בונים את הקן הזוגי שלהם. תהליך זה דורש מהם להרגיש בטוחים יחד, להציב גבולות בריאים, וליצור מרחב משלהם בעולם. הצמדות של כלתך לבן שלך אינה בהכרח יצירת מרחק ממך, אלא היא ביטוי טבעי ובריא של הצורך שלהם להרגיש כמשהו חדש ונפרד, גז.

חשוב מאוד להבין שכלתך נכנסה למשפחה שלך כאורחת בעולם לא מוכר לחלוטין. היא צריכה לקרוא קודים משפחתיים שלא גדלה איתם, להכיר דינמיקות שנבנו לאורך שנים, ולמצוא את מקומה בתוך מערכת יחסים מורכבת שכבר קיימת. דמייני את עצמך נכנסת למשפחה זרה, שבה כולם מכירים אחד את השני במשך עשרות שנים, יש בדיחות פנימיות, זיכרונות משותפים, וציפיות שאף אחד לא הסביר לך אותן במפורש. זה יכול להיות מאיים מאוד. השתיקה שלה, הנסיגה, וההסתמכות על הבן שלך ככל הנראה אינן נובעות מחוסר כבוד או אדישות כלפיך, אלא מחוסר ביטחון, חשש, ואולי אפילו רצון עמוק שלא לעשות טעויות ולא לפגוע.

יש כאן נקודה מרכזית שחשוב להבין: המחשבות שלך על כלתך יוצרות את הרגשות שלך כלפיה, והרגשות האלה משתקפים באווירה שנוצרת כשהיא מגיעה. כשאת מסתכלת עליה ומפרשת את שתיקתה כחוסר רצון, את חוסר היוזמה שלה כאדישות, ואת הצמדות לבן שלך כניסיון להרחיק אותך, אלו מחשבות שמולידות בך כעס ותסכול. והכעס והתסכול האלה, גם אם את מנסה להסתיר אותם, מורגשים. כלתך קולטת את המתח, ואז היא נסוגה עוד יותר, מה שמחזק את המחשבות השליליות שלך. נוצר כאן מעגל שמחזק את עצמו.

אבל החדשות הטובות בהבנה הזו הם שיש לך כוח לשבור את המעגל הזה. אם תוכלי לשנות

קו ההלכה לילדים

האם עצמאי?

זכר לעחצית השקל:

יש להזהר לקרא לעשות עחצית השקל
"זכר לעחצית השקל" ולא עחצית
השקל.

למען יאריכון ימיו התשובות נערכו ע"י הגר"ב בן ציון טלדברג
ע"פ פסיקת האו"ר רב יצחק זילברשטיין שליט"א

שאלה: מדענה לבן מצוות שלוח הקוף ורואה שאביו עשוקמק למים העצמה
האם יכבד את אביו למישה או שישעשה בעצמו.

תשובה: הבן לא צריך לכבד את אביו בעשיית העצמה שגדענה לו. כי אדם קרוב
אצל עצמו ולאבא זה כבוד גדול שבעו זוכה למים העצמות.

מצא את ההבדלים (לפחות 7 ההבדלים)

16 אמת "זכר למחצית השקל" גם לבזר ילדים שאינם היטוי לילי הילדות.

הלכה בתמונה

הילדה והילד יתרי מסעדה אמת בספורים, אך לא אובה.

משיחית מטריוויה של קו ההלכה

תשובות לטריווייה עחדש שעבר:
תשובה לשאלה א:
ג יהיה עתך לשחנות שוקן
לאחר אכלת הפסטה ולא
ביחד. גם אם הפסטה בשלה
בסיד בשרי בן יועו. (שבשל
בו בשר 24 שעות אחרונות).

תשובה לשאלה ב:
א. על פריכות ארז עברכם
"האדעה".

**יודעים
את שתי
התשובות??
שילחו אלינו
ותכנסו להגרלה
של 2 זוכים
בשולחן הוקי אויר**

*ההגרלה על דעת קו ההלכה הספרדי

את התשובות עתן לשלוח:

03-3801106

(אחרי ההודעה להקיש # ואת"כ י)

או בעייל:

alonim3030@gmail.com

חובה לציין שם פרטי ועשפחה
עספר טלפון ועיר עטרים
תשובות לא ברורות
או שחסרות פרטים
לא יוכלו להיכנס בהגרלה

שיעי הביא לגבאי הצדקה בבית
הפנסת בפורים את סכום 2 עתנות
לאבועם. אך לפתע עלתה בעוחו
שאלה. האם יוצא ידי חובה
כשעעביר הכל דרך גבאי אחד?

א. לא יוצא שפא כל כספו יעע
לאבוען אחד.

ב. שיעי נהג נכון. אך יש מחעירים.

ג. שיעי נהג טוב עאד. עשום שפעהדר
לתת לאבועם עתוך בית הפנסת.

חיים שלח משלוח ענות לחברו
ישראל. בעמשלוח היה עע עתנקה
חלביום. כשחזר לבתו נזפר חיים
שישראל אלרע לחלב האם יוצא
ידי חובת משלוח ענות?

א. חיים קים את העצוה. עפוען
שישראל יוכל להביא לבע ביתו.

ב. חיים קים את העצוה. אך כדאי
שישלח לעוד עישהו משלוח ענות
ניסר.

ג. חיים לא קים את העצוה. עשום
שעמק העצוה בפורים היא לתת
לחברו ולא לבעו.

חפשו את התשובות בעדור 'תעצות ההלכה בעעוד 12

הזוכה בקונסולת משחקים:

אמרי משה ליאני

באר שבע

הזוכה ברחפן:

אליהו לוי

קהילת אור יצחק רחובות

מרו קבע!!!

הולכים בדרכו.

מצוות 'זכר למחצית השקלי המהודרת',
היא למען לימוד הוראה והלכה.

כך פסק מרו פוסק הדור הראשון לציון זצוק"ל,
וכך פסק בנו ממשיך דרכו בהלכה'
מרו פוסק הדור הראשון לציון שליט"א.
(עיין שרית יחוה דעת ח"א סי' פ"ו ובילקוט יוסף לפורים סימן תרצ"ג)

בקשו
במוקד פרטים
על תפילת
הישועות
בליל פורים!

קו ההלכה הספרדי מפיץ תורה והלכה כל ימות השנה

חייגו כעת 077.270.51.33

וקיימו את המצוה הקדושה בהידור רב.

קו ההלכה הספרדי